

HOTUYS 1. 2002

З М І С Т

- 3 **Різдво**
- 4 **Свят-вечір**
- 5 **Кутя**
- 6 **12 страв на Свят-вечір**
- 8 **Дідух на Свят-вечір**
- 10 **Коляда з пригодою**
- 15 **Майстрування звізди**
- 16 **Таємні Пластунки Палюхи**
- 20 **Перша зірка**
- 21 **Мовна гра**
- 22 **Підготовка до Різдва**
- 22 **Відповіді**
- 23 **Братчик Теодосій Самотулка**
- 24 **Пісня: "Новацька ялинка"**

Дорогі новачки, новачки, сестрички і братчики!

Це число "Готуйсь" присвячене святкуванню Різдва Христового. Ви прочитаєте дещо про українські і пластові звичаї пов'язані з Різдрвом і будете мати нагоду подумати, як ви і ваша родина переводить різдвяні звичаї традиції.

Пам'ятайте, що до свят треба приготуватися: умово — щось навчитися, фізично — щось зробити і духово — підготувати дарунки і вчинки добрих діл.

Ми вам бажаємо веселих свят та всього добра.

Христос народився!

Редакція

Редактор

Таня Джулинська

Мовний редактор

Орест Павлів

Ілюстратори

Маркіян Микитюк

Олесь Сливинський

Олекса Сливинський

Люда Павлів

Меланія Павлів

Божена Гембатюк-Федина

Міка Гембатюк

Макетування

і цифрове зображення

Люда Павлів

Богдан Ружицький

Шира подяка

Оксані Закидальській,

Христі Желтвай,

Галині Юник, Лесі Храпливі,

Іроїді Винницькій

за поміч

"Готуйсь"

журнал пластового новацтва,
видає "Пластове Видавництво
ЗСА-Канада".

Річна передплата: \$25 амер.
Ціна одного числа: \$4.50 амер.

Адреса адміністрації:

Hotuys

2199 Bloor Street West,
Toronto, ON M6S 1N2, Canada

Факс: 416-763-0185

Адреса "Готуйсь" в ЗСА:

144 Second Avenue,
New York NY 10003, USA

Виготовлено на системі

PC 1.2 GHz/QuarkXpress 4.1,
Adobe Photoshop 6.0, Adobe Illustrator 9.0,
Adobe Streamline 4.0

Видруковано заходами
The Basilian Press, Toronto,
Ontario, Canada

число 468

Традиційно на Свят-вечір, у навечер'я Різдва, тобто день перед Різдвом, родина збирається на вечерю. Це бувають звичайно: мама, тато і діти, бабці, дідусі та інші члени родини.

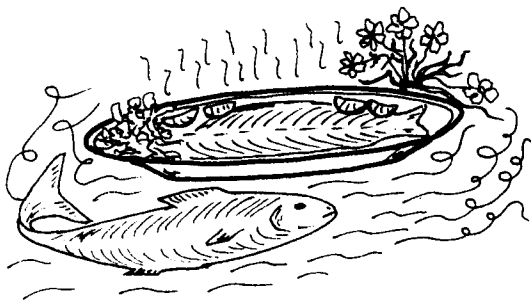
Один із звичаїв на Свят-вечір

під обрус або під вишивану серветку на столі господиня кладе сіно. Це у пам'ять того, що Ісус Христос народився у вертепі, на сіні. Під обрус, у чотири роги стола мати кладе також по одному зубцеві часнику, щоб усі в родині були здорові.

Традиційно, на Свят-вечір подають 12 пісних страв без м'яса і набілу, тобто без молока, сира, масла і яєць. Існують загально прийняті правила, що і в якому порядку треба подавати, але в кожній родині ці правила різно примінують.

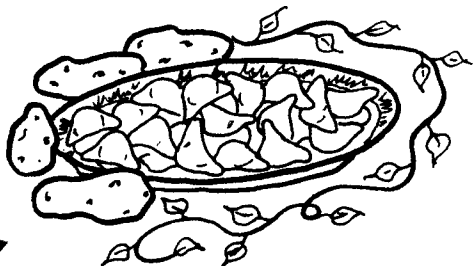
Ось приклади:

Мабуть у кожній родині обов'язково подають рибу, але риба може бути у різній формі: студжена ціла або січена, надівана і печена, смажена, вуджена тощо. В Україні популярною рибкою були шупак і короп, а в діаспорі подають різну рибу. Всюди популярні мариновані оселедці.

Яку рибу подають у вашій родині?

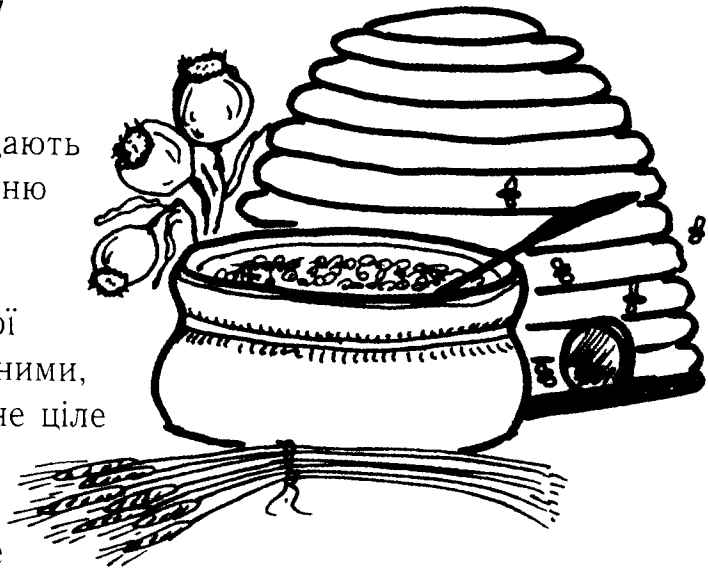
Мабуть у кожній родині обов'язково подають вареники.

Які вареники подають у вашій родині?

Кутя

Обов'язково на Свят-вечір подають кутю. Ця страва має дуже давню історію. Українська людина із непам'ятних, доісторичних тисячоліть, з часів трипільської культури, харчувалася природними, не меленими продуктами: повне ціле зерно пшениці, мак, горіхи, мед

і сушені овочі. Кутя має певне

значення — пшениця нагадує нам про підставовий харч потрібний людині, тобто хліб і духовий корм (харч) — ласку Божу.

Солодкий мед пригадує нам про приємності життя, те що нам подобається у житті.

Споживаючи кутю на Свят-вечір, родина бажає своїм членам, щоб усі завжди мали що їсти, щоб мали ласку Божу і мали приємності у житті.

Перепис на кутю

Що потрібно:

- 1 горнятко пшениці (повні зернятка, тобто опиханої пшениці, без луски.)
- 1/2 горнятка маку
- 1/4 горнятка покраяних горіхів
- 1 горнятко меду

Що і як робити:

1. У друшляку (ситі) добре прополочи пшеницю і перекинь її до ринки. Долий зимної води стільки, щоб вода підійшла вище пшениці. Вари приблизно 2 години, поки пшениця стане м'якою. Пшеницю треба мішати час від часу. Коли пшениця уже зварена, залиши її, щоб прохолола.

2. Закип'яти горнятко води. Всип мак у посудину і залий кип'ячою водою. Хай постоїть 15 хвилин. Перекинь мак з водою у сито, щоб вода стекла. Перемели мак у машинці до мелення.

3. Змішай охолоджену пшеницю, мак, горіхи і додай меду до смаку, приблизно 1 горнятко.

12 страв на Свят-вечір

Мишка вилізла з нори голодна. Вона побачила підготовані страви і бачила, що вони підписані, але вона не вмiла розшифрувати підписи. Їй дуже хотiлося сира.

Допоможіть мишці. Розшифруйте підписи.

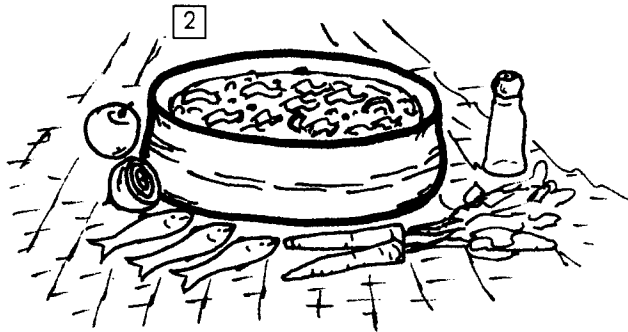
Чи мишка знайде сир? Якщо так — де? Якщо ні — чому?

я т у к

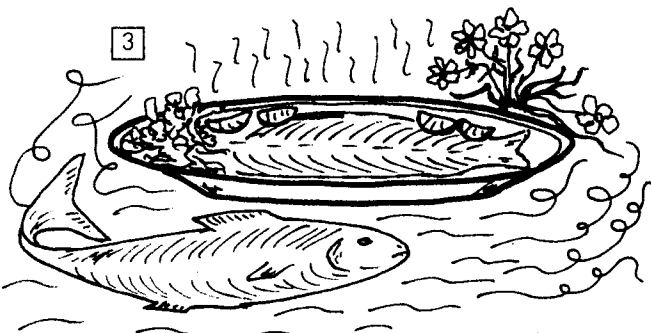
щ р о б

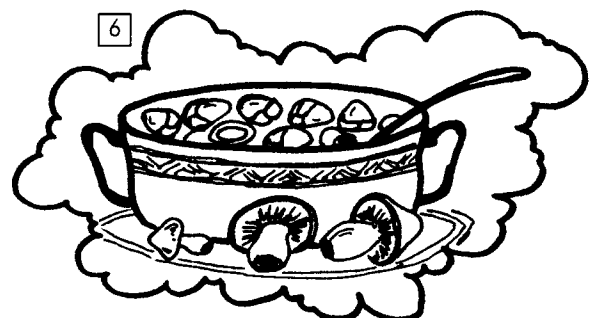
і ц д е л е с о

а к ш у з и м а б и р г

а б и р

с о с й и в о б и р г

Дідух на Свят-вечір

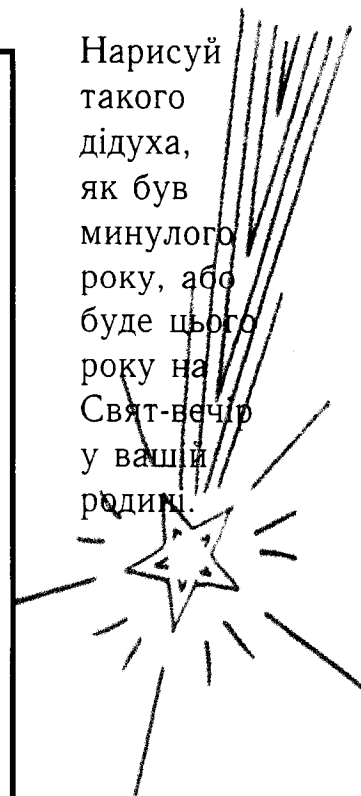

Дідух — це сніп пшениці, жита, вівса, або ячменю. Традиційно — це останній сніп з поля після жнив і “обжинок”. Батько вносить дідуха на Свят-вечір до хати, коли вся родина зібралася до вечері і кладе його на почесному місці під іконами.

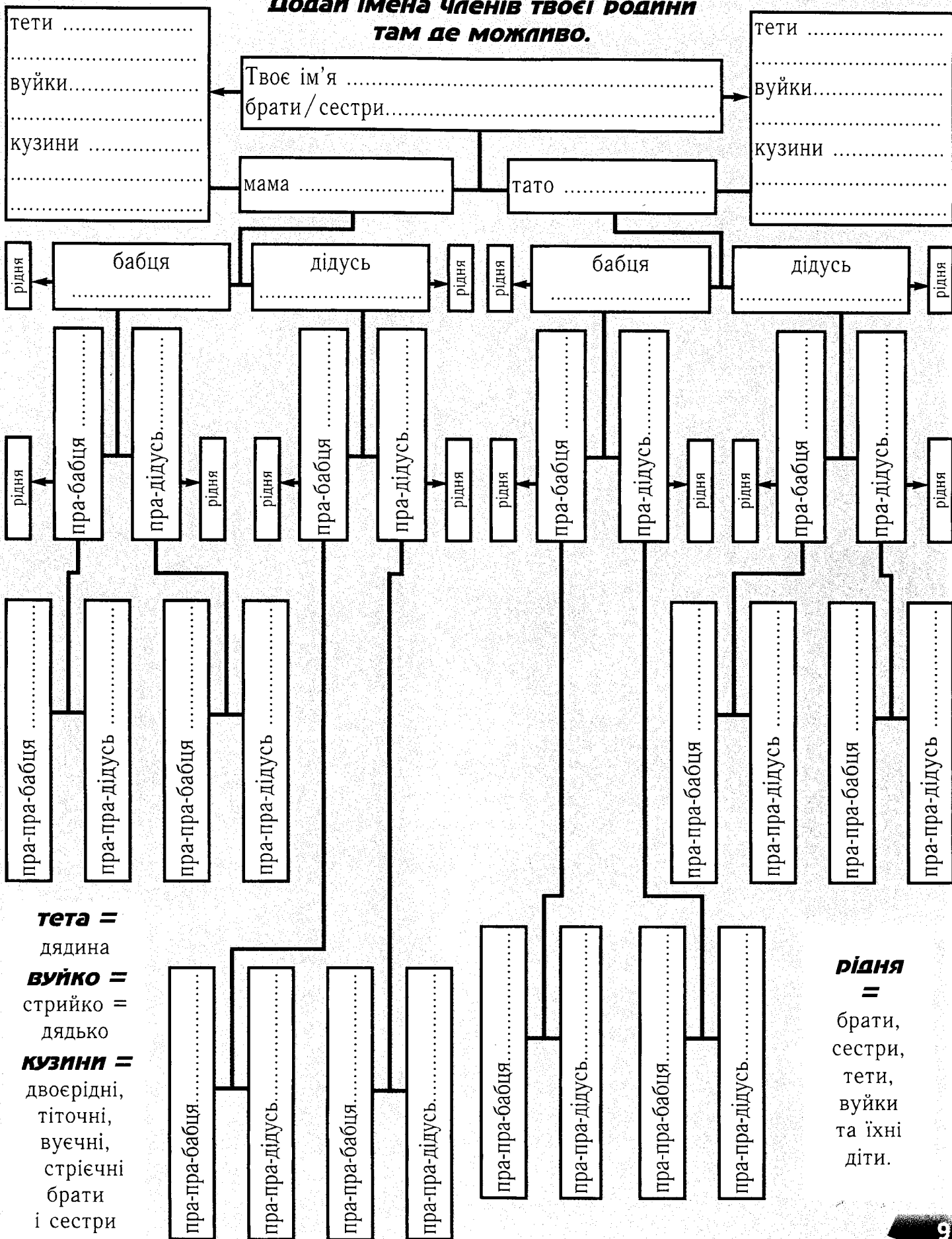
Дідух нагадує нам наших предків — членів нашого роду з минулого..

Наші предки передали нам знання, звичаї, традиції і любов.

Нарисуй такого дідуха, як був минулого року, або буде цього року на Свят-вечір у вашій родині.

**Тут подано схему назв членів родини.
 Додай імена членів твоєї родини
 там де можливо.**

тетя =
 дядина
вуйко =
 стрийко =
 дядько
кузини =
 двоєрідні,
 тіточні,
 вуечні,
 стрічні
 брати
 і сестри

рідня
 =
 брати,
 сестри,
 тети,
 вуйки
 та їхні
 діти.

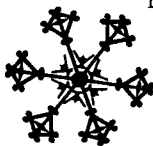
Коляда з пригодою

“Як щороку під час різдвяних свят, так і цього року ми відвідаємо з колядою різні родини у нашій громаді. Але ви мали подумати, яке особливе добре діло ми могли б зробити цього року під час нашої коляди,” — спитався братчик Іван на сходинах роя “Пантери”.

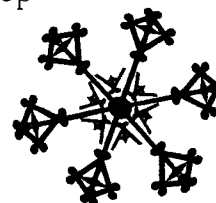
“Я знаю!” зголосився Лука, “ми повинні піти до лікарні для дітей. Мій брат був там недавно. Я думаю, що дітям було б дуже приємно, якщо б ми їх відвідали.” Всі погодилися з тим, що це знаменита думка і почали плянувати. Рішили приготувати малу інсценізацію коляд, зробити одяги, вертеп і звізду. Також рішили звернутися до роя новачок “Ромашки”, щоб вони долучилися до них.

Наступних кілька сходинок обидва рої були зайняті майструванням звізди і підготовкою одягів. Треба було також пригадати і вправляти коляди. Рої мали йти колядувати на третій день Свят. Цього року це припадало на суботу. Четверо батьків погодилися возити новаків і новачок. Управа лікарні погодилася прийняти пластових колядників. Заплановано зустрінутися о дванадцятій годині, ходити по хатах до четвертої тридцять по-полудні, а тоді переїхати до лікарні і ще перед вечерею виступити з колядою.

Під час колядування, день був спокійний але хмарний. Лікарня була пів години їзди автотом за містом. Дівчата скінчили свою листу дещо раніше ніж сподівалися і приїхали до лікарні без пригод. Коли хлопці виїхали за місто, спершу їхали нормально, але починав падати легкий сніжок. За якийсь час знявся вітер і раптом зірвалася снігова буря. Новаци були вже недалеко лікарні, але тепер автотом ледви рухалися по шляху. Не корисно було ні вертатися, ні ставати, треба було таки доїхати до лікарні.

Тим часом новачки у лікарні нетерпеливо чекали на новаків. Вони бачили, що зірвалася сніговія і турбувалися тим, що хлопці десь застрягли у снігу. Врешті, новаки приїхали. Тепер головне питання було коли і як пластуни дістануться додому. На дворі буря продовжувалася; сніг накопичувався. Вже проголосили, що деякі дороги закриті.

Разом з управою лікарні рішено, що пластуни мусять таки ночувати у лікарні. Пізніше, їм мали розкласти матраци у кафетерії. Всіх батьків повідомили. Виступ пластунів відклали на вечір, бо у лікарні подавали вечерю. Пластунам також дали їсти, бо всі вже добре зголодніли.

Виступ відбувався в одній частині кафетерії, де повідсували столи. Новаки і новачки перебралися у свої одяги і чекали у кімнатці збоку. Повільно сходилися всі хворі діти, що могли зійти. Деякі мали бандажі, інші мали гіпс на руках, або ногах; деякі прийшли зі своїми пляшками дожильного лікування. Всі були у лікарних піжамах і шляфроках.

Спершу вийшла новачка Марта і пояснила, що це пластові рої новаків “Пантери” і новачок “Ромашки”, які спеціально приїхали до дітей, які перебувають у лікарні, щоб їм заколядувати і привітати їх зі святами Різдва Христового.

“Пластуни виступлять нині з малою інсценізацією вертепу”, заповіла Марта.

Дзвіночками задзвонили Ангели. Два із них внесли вертеп і поставили його на стіл.

АНГЕЛИ (співають)

У Вифлеємі нині новина,
Пречиста Діва породила Сина;
В яслах повитий, поміж
бидляти,
Спочив на сіні Бог необнятий.

Збоку почали входити пастирі.

ОДИН АНГЕЛ (звертається до пастирів)

“Господь з вами!
До вертепу поспішайте,
Сина Божого вітайте
Та всім людям голосіть,
Що Христос прийшов на світ.”

АНГЕЛИ (співають)

А вже херувими славу
співають,
Ангельські хори Пана вітають,

ПАСТИРІ (підійшли до вертепу і продовжують співати)

Пастир убогий несе, що може,
Щоб обдарити Дитячко Боже.

Ісусе милий, ми не багаті,
Золота в дарі — не можемо дати,
Та дар цінніший несе від мира —
Це віра серця і любов щира.

Увійшли три царі із зіркою, співаючи.

ТРИ ЦАРІ (співають)

Бог Предвічний народився,
Прийшов днесь із небес,
Щоб спасти люд свій весь,
І утішив вся.

ВСІ (співають)

Слава Богу! Заспіваймо,
Честь Сину Божому
І Пану нашому
Поклін віддаймо!

[Деякі із хворих дітей, які знали цю коляду долучилися до пластунів і спільно співали.]

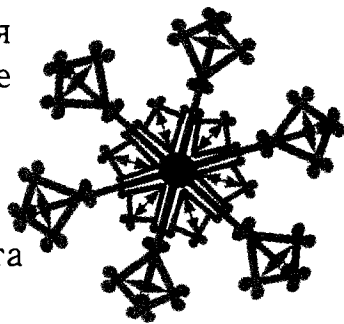
Тоді виступив новак
Роман з віншуванням.

“З Різдвом Христовим
Ми Вас вітаєм!
Будьте здорові!
Будьте веселі!
Скоро верніться
До хати своєї,
До мами й батька,
Сестри і брата.
У сім’ї своїй
Жийте щасливі
В добрі і згоді
Та ласці Божій!
А нам даруйте
Теплеє слово,
Радісний усміх
І любов ширу.

Христос народився!”

Після виступу, Марта і Роман роздали всім дітям шоколядки, дарунок від пластунів. Діти, що перебували у лікарні всім дуже дякували. Тоді новаки і новачки порозходилися групами по кімнатах лікарні, щоб заколядувати тим, що не могли встати з ліжка.

Коли пластуни зібралися вже у кафетерії, щоб готуватися до нічлігу, до них прийшли завідуючий лікар і медсестра та подякували новакам і новачкам за гарний виступ і за те, що розрадили хворих дітей. Того вечора — дуже приємно було йти спати. Цієї коляди — ніхто не забуде.

МАЙСТРУВАННЯ

ЯК РОБИТИ РІЗДВЯНУ ЗВІЗДУ

Уживати твердий папі, тонкі дощинки, дикт тощо.

Нарисувати два квадрати, а тоді менше й більше коло.

Тоді нарисувати більші трикутники, а на кінець менші так, як на рисунку.

Звізда й кола можуть бути або з одного куска або з окремих, злучних разом.

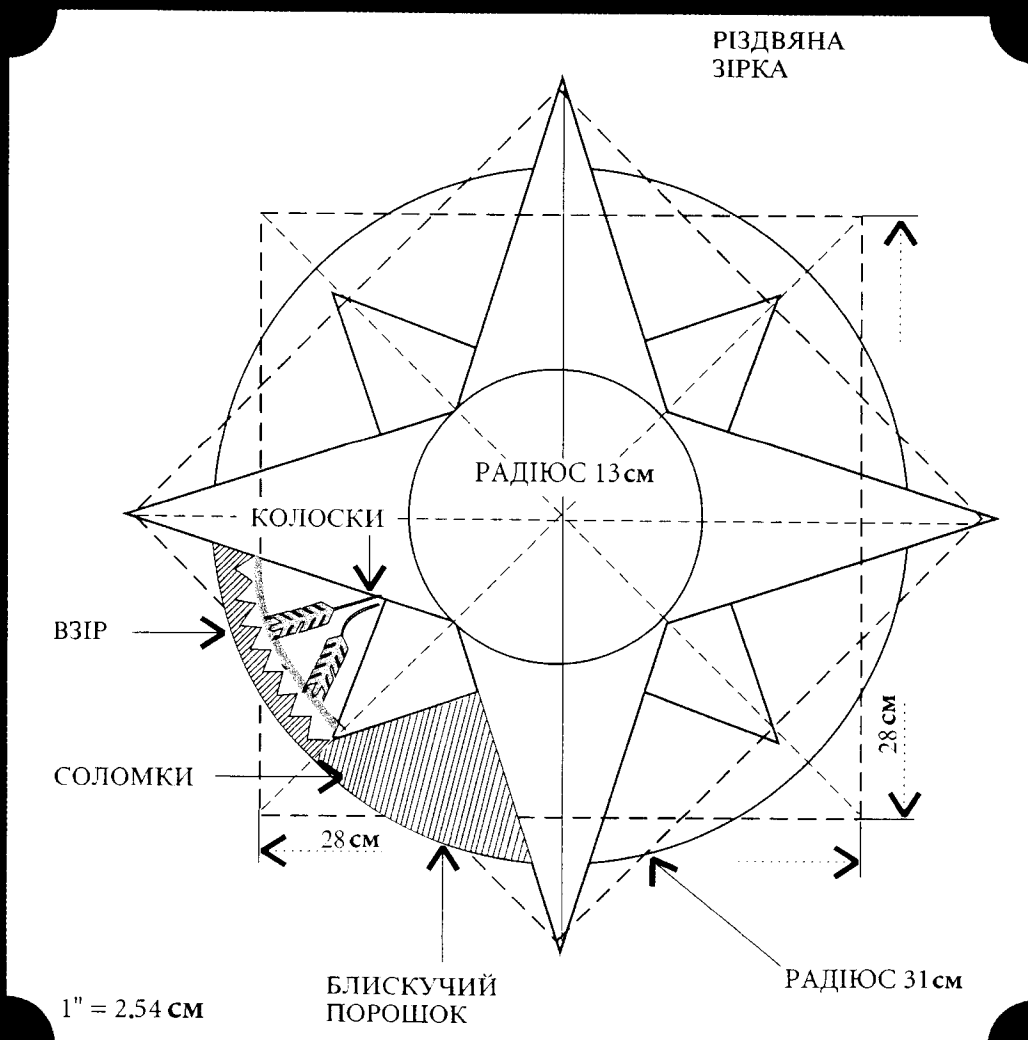
Кольори

Мале й велике коло — темно синє. Велика зізда — жовта або золота.

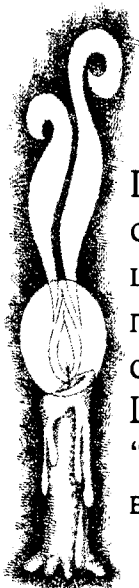
Мала зізда — срібна або біла. Вживати фарби, кольоровий або блискучий папір або полотно.

Прикраси

На мале коло дати ікону, хрест або зізду. На велике можна дати вишиваний узір, колоски пшениці, зірочки, блискучий порошок, золоті дротики, дзвіночки, помальовані патички або соломки, білу вату тощо. Прикріпити до гарного, дерев'яного держака.

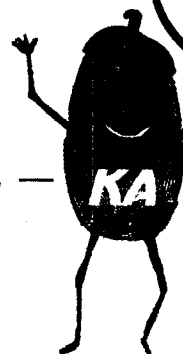

Таємні Пластун Палюхи на своїй Свічечці

Палюх Пластун Ка завжди приходив на сходина роя Жуків, але він ховався так, щоб ніхто його не побачив. Йому подобалися новацькі сходина і він уважав себе пластуном новаком.

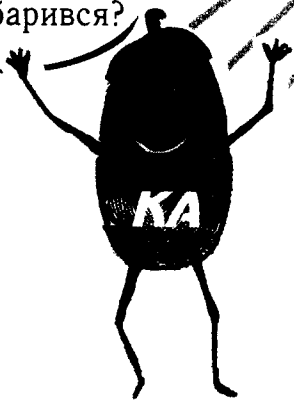
Цього разу він почув, як братчик пояснював — “на другий тиждень не буде сходина роя, бо відбудеться Пластова Свічечка.”

Звучить цікаво, але тепер я мушу поспішати, бо лечу на Зустріч Палюхів.

Цього разу зустріч Пластунів Палюхів з різних країн світу скликав Ангелик. Зустріч мала відбутися на Зорі, на тій що першою появилася, коли народився Ісус Христос. Щоб там добратися, треба було зловити перший промінь Зорі, коли тільки зайде сонце.

Всі є крім Палюха Ам. Де він забарився?

Я його заступлю!

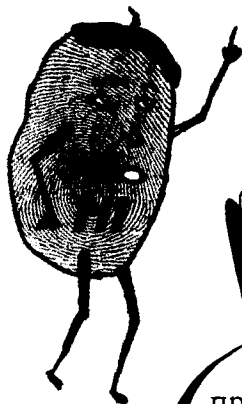

Ам вже йде.

Я йому допомогла принести його орла. Він вибрав дуже великого і не міг собі дати ради з ним. Я пізніше прийду, бо маю до вас прохання.

Забирайся! Ніхто тебе тут не просив. Тут буде серйозна церемонія. Ми будемо колядувати....

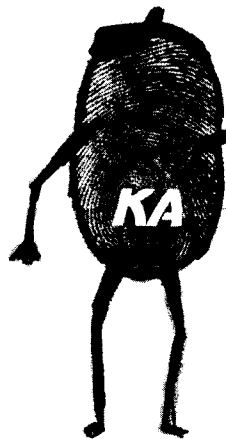

Я забираюся. Коляда про Христа мене лякає.

Я вибачаюся, що запізнився. Добре, що Ангелик мені допопоміг. Цей орел дуже важкий, але орел для американців важливий, бо це частина їхнього герба. Тому я приніс його вам.

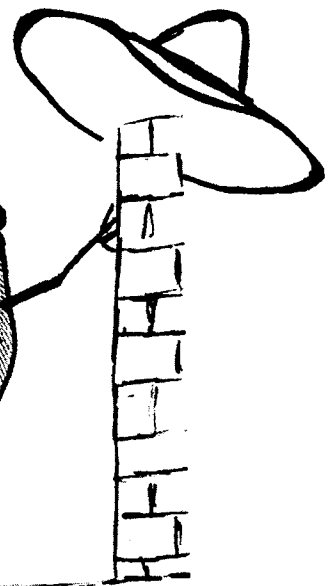

А я приніс кленовий листок. У Канаді багато кленових дерев. Пластуни під ними часто на таборі ховаються від сонця під час таборування. Кленовий листок є на канадському прапорі.

А я вам привіз вам кенгуру. Це справжнє австралійське звірятко.

Я приніс ґавчо. Це відомий капелюх аргентинських кінних пастухів, тобто ковбоїв.

Я приніс маленьку ялинку, бо саме у Німеччині виник звичай прикрашувати ялинку на Різдво.

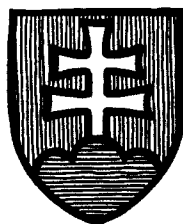
А я приніс
ляльку-вояка. Такий
сторож завжди сторожить
палац королеви в Англії.
Приїдьте колись побачити,
як міняють сторожу.
Це цікаво.

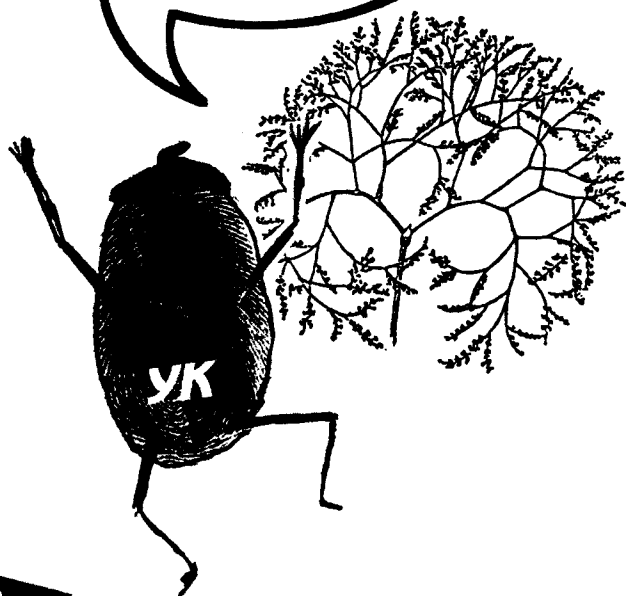
Я приніс
червоний мак. Це
квітка Польщі, але
маків багато росте
і в Україні.

Я приніс
щит, який творить
частину герба
Словаччини.

А я приніс
з України перекотиполе,
щоб усі ви пам'ятали
вашу українську
спадщину — вашу
культуру і мову.

На жаль ви
сьогодні не
маєте часу гратися вашими
подарунками.

Я маю ідею.
Може б ми
подарували
наші дарунки
Ісусикові?

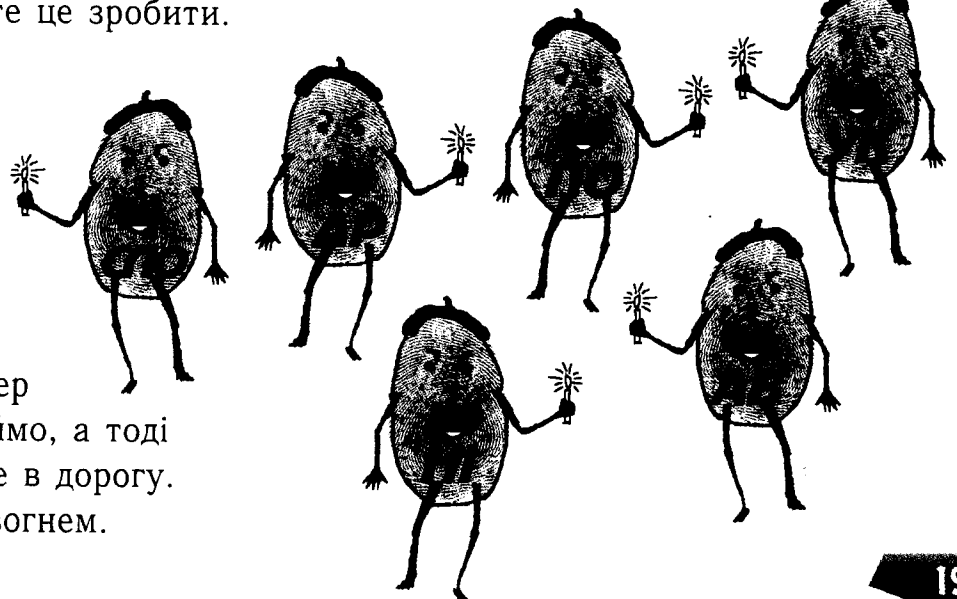

Так!!!
Так!!!...відповіли
усі.

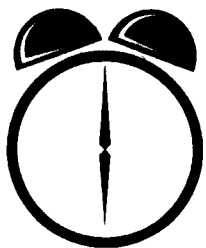
Це дуже гарна думка. Я їх передам від усіх вас. А тепер ми маємо важливе завдання. Я принесла вам всім свічки. Моя свічка уже запалена — вогонь мені позичила Зоря. Я зараз запалю ваші свічки і попрошу, щоб усі ви повернулися до ваших країн. Там будуть збиратися пластуни на Пластову Свічку. Саме тоді вони хочуть духово з'єднатися з пластунами по всьому світі і пригадати собі, що десь далеко є новачки і новачки, які так само святкують Різдво Христове, так само збираються, запалюють свічки, колядують і бажають всім добра. Ми їм у цьому допоможемо. Їхні думки будуть краще линути в різні країни, якщо ви їм передасте цей вогонь. Пам'ятайте, що треба запалити свічку станичного перед тим поки сірник її запалить. Вас ніхто не бачить, так що ви можете це зробити.

А Тепер
заколядуймо, а тоді
вирушайте в дорогу.
Обережно з вогнем.

Перша зірка

Де і коли сходить перша зірка?

На Свят-вечір в Україні перша зірка сходить 6-го січня приблизно у 6-ій годині вечора.

Нижче впишіть, який це день і який це час у поданих містах і країнах.

Тоді коли перша зірка сходить в Україні:

в Австралії ?..... січня, **?.....** година. [Час в Австралії є на 8 годин ранише, як в Україні.]

у Польщі ?..... січня, **?.....** година. [Час у Польщі є на 1 годину пізніше як в Україні.]

у Словаччині ?..... січня, **?.....** година. [Час у Словаччині є на 1 годину пізніше як в Україні.]

у Німеччині ?..... січня, **?.....** година. [Час у Німеччині є на 1 годину пізніше як в Україні.]

в Англії ?..... січня, **?.....** година. [Час в Англії є на 2 години пізніше як в Україні.]

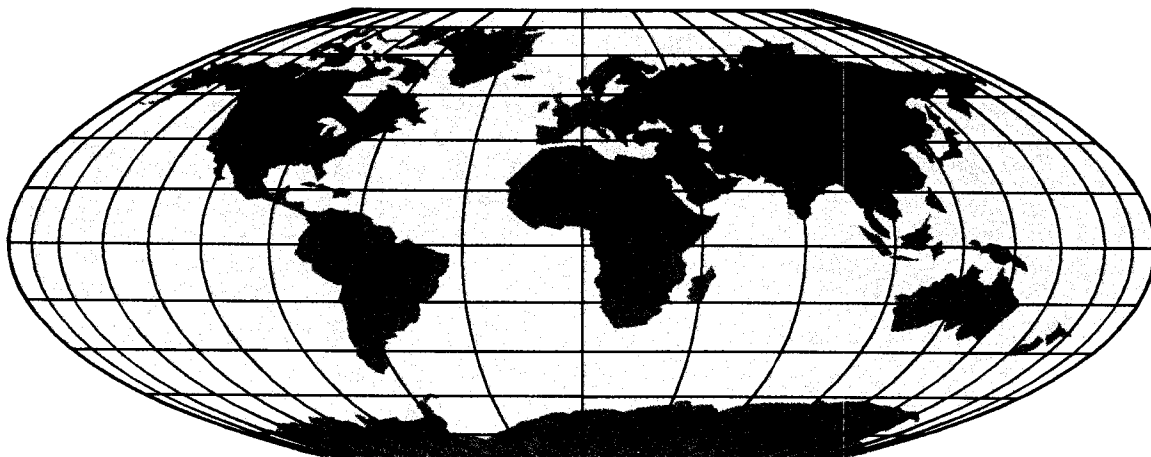
в Аргентині ?..... січня, **?.....** година. [Час в Аргентині є на 5 годин пізніше як в Україні.]

у Торонті в Канаді ?..... січня, **?.....** година. [Час у Торонті є на 7 годин пізніше як в Україні.]

у Нью Йорку в ЗСА ?..... січня, **?.....** година. [Час у Нью Йорку є на 7 годин пізніше як в Україні.]

у Чікаґо в ЗСА ?..... січня, **?.....** година. [Час у Чікаґо є на 8 годин пізніше як в Україні.]

в Едмонтоні в Канаді ?..... січня, **?.....** година. [Час в Едмонтоні є на 9 годин пізніше як в Україні.]

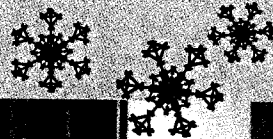
Мовна гра

	А	Б	В	Г	Ґ
1	оселедці	сметана	гриби	енергія	око
2	банани	клей	бажаємо	яблука	жито
3	пшениця	вареники	ковбаса	мак	папір
4	кутя	новакам	ананас	та	повидла
5	артерії	риба	коржики	ушка	варити
6	церква	Австралія	груші	фарби	голубці
7	сливки	мед	печеня	колядувати	узвар
8	новачкам	майструвати	Німеччина	бараболя	дідух
9	сир	колач	хліб	веселих	молоко
10	свят	торт	Аргентина	капуста	їжа

Що робити:

- В ряді 3 і в колонці Б – викресли складники (ingredients) куті.
- В ряді 2 – викресли зерна.
- В рядах 2 і 9 та в колонках Б і В – викресли їжу, що не подаємо на Свят-вечір
- В рядах 1 і 4 та в колонках Г і Ґ – викресли їжу, що подаємо на Свят-вечір.
- В ряді 6 та в колонці В – викресли країни, в яких є рої новацтва.
- В колонках Б, В і Г – викресли їжу.
- В ряді 8 – викресли слово, що означає сніп пшениці, що вносять на Свят-вечір.
- В ряді 6 – викресли місце, де ми ходимо на богослуження.
- Викресли слова, що римують зі словом “робити” або зі словом “фарбувати”.
- В рядах 3 і 6 та в колонці Б – викресли знаряддя потрібне до майстрування звізди.
- В ряді 2 та в колонках А і В – викресли овочі (фрукти).
- Викресли слова, що починаються голосівкою (а, е, і, о, у, и, я, є, ї, ю).

На кінець зісталось 6 слів. Створи реченя.

Перед Різдвом, новачки і новачки приготуються до відзначування Різдва — пригадують собі різні традиції, вивчають колядки, майструють зірку або приготують одяги для вертепу і будують вертепну скриньку.

Рій новачок “Фіялки” у Торонті підготовляється до відвідин українських родин з колядою під час різдв’яних свят. Новачки вже змайстрували зірку і тепер вивчають колядки і підготовляють вертеп. Репортер “Готуйсь” застав їх у доброму настрою під час проби.

Віаповіді

Ст. 3
зоря, дідух,
колядники
церква
свічка

Ст. 6
1. кутя
2. оселедці
3. риба
4. борщ
5. ушка з грибами
6. сос грибовий
7. голубці
8. вареники з капустою

9. вареники з бараболею
10. колач
11. коржики з повидлами
12. узвар
Мишка не знайде сира,
бо страви на Свят-вечір є
пісні, без набілу, тобто
без молочних продуктів.

Ст. 20
в Австралії 7-го січня, 2-а година рано;
у Польщі 6-го січня, 5-а година по полудні;
у Словаччині 6-го січня, 5-а година по полудні;
у Німеччині 6-го січня, 5-а година по полудні;
у Англії 6-го січня, 4-а година по полудні;
в Аргентині 6-го січня, 1-а година по полудні;
у Торонті в Канаді 6-го січня, 11-а година рано;
у Нью Йорку в ЗСА 6-го січня, 11-а година рано;
у Чикаго в ЗСА 6-го січня, 10-а година рано;
в Едмонтоні в Канаді 6-го січня, 9-а година рано.

Ст. 21
Бажаємо новачкам і новачкам веселих свят.

З ІСТОРІЇ НОВАЦТВА

Братчик Теодосій Самотулка

У Принстоні у ЗСА, 31-го жовтня 2001 р. відійшов від нас на Вічну Ватру братчик Теодосій Самотулка. Він народився 18-го березня 1915 р. у Бані Березовій в Україні.

Новаки і новачки люблять цікаві зайняття і хочуть розвиватися у Пласті. Їм допомагають братчики і сестрички. Братчик Теодосій Самотулка допомагав новакам і новачкам впродовж 60-ти років.

Він народився в Україні під час Першої Світової Війни. До Пласту вступив уже у дорослому віці перед Другою Світовою Війною, бо хотів допомогти українським дітям розвиватися і ставати щораз кращими. Його професія лікар-психіатр.

У Пласті братчик Теодосій створив багато ігор для новацтва, а головном ми повинні пам'ятати його за те, що він створив

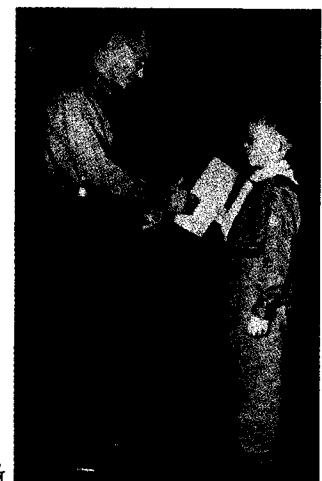

Братчик Теодосій зі сестричками Марічкою Артиш і Мартою Мадич з України у 1994 р.

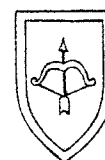
систему ігрових комплексів "Отрок", "Джура" і "Звідун". Братчики і сестрички переводять їх на таборах. Братчик Теодосій багато таборував з новацтвом. Коли він переїхав з Європи до ЗСА після Другої Світової Війни, він перевів перший пластовий табір "Сині Дзвіночки" у ЗСА у 1951 р.

Братчик Теодосій переводив також багато вишколів молодших братчиків і сестричок. Він створив групу "Орлиний Круг", щоб братчики і сестрички могли постійно щось нового вчитися один від одного. Він також почав видавати журнал "Вогонь Орлиної Ради" для новацьких виховників і був його першим редактором.

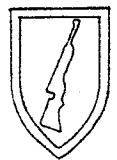
Ми вдячні Братчикові Теодосієві, за те що він допоміг багатьом пластунам бути добрими новаками і новачками та добрими виховниками.

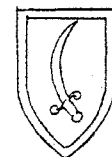
Братчик Теодосій Самотулка надає новацьку хустку у ЗСА (Готуйсь 1953 р.)

отрок

звідун

джура

Новацька ялинка

D D

Я - ка кра - са! Я лин - ка
А ко - ляд - ки всі но - ва -

G A7

вся бли - ско - че, мов во - гні!
ки спі - ва - ти ах, о - хо - чі!

Bmin F#7

Сто - їть при ній у - весь наш рій
О, скіль - ки втіх! Я - кий тут сміх!

Bmin F#7 Bmin

вріз - два - ні, Бо - жі дні.
Бли - щать но - ва - цькі о - чі.

Слова: "Готуйсь" 1968 р.

Муз. : Іван Завада